

(/)

🏠 (/)

> Danmark - Historie og topografi (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/historie-og-topografi-11-11-11>)

> Bøger (<http://www.historie-online.dk/boger>)

> Anmeldelser (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5>) > En Danmarkshistorie



← **Forrige artikel** (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/historie-og-topografi-11-11-11/trap-danmark-16-vejen-kolding-haderslev>)

En Danmarkshistorie

Kategori: Anmeldelser

Visninger: 1465

Del artikel: **f** ([https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=http://www.historie-](https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/historie-og-topografi-11-11-11/en-danmarkshistorie)

[online.dk/boger/anmeldelser-5-5/historie-og-topografi-11-11-11/en-danmarkshistorie](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/historie-og-topografi-11-11-11/en-danmarkshistorie)) **t**

(<https://twitter.com/home?status=>. Aktiviteten kan ses på [\[online.dk/boger/anmeldelser-5-5/historie-og-topografi-11-11-11/en-danmarkshistorie\]\(http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/historie-og-topografi-11-11-11/en-danmarkshistorie\)\) **in**](http://www.historie-</p></div><div data-bbox=)

([\[\\[danmarkshistorie&title=\\\)\\]\\(http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/historie-og-topografi-11-11-11/en-danmarkshistorie&title=\\)\]\(http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/historie-og-topografi-11-11-11/en-</p></div><div data-bbox=\)](http://www.linkedin.com/shareArticle?mini=true&url=http://www.historie-</p></div><div data-bbox=)

Thorsten Barring Olesen og Bjørn Poulsen (red.)

En Danmarkshistorie. Fra middelalder til nutid.

Aarhus Universitetsforlag 2021. 440 sider. 299,95 kr.

Ning de Coninck-Smith. DPU/Aarhus Universitet

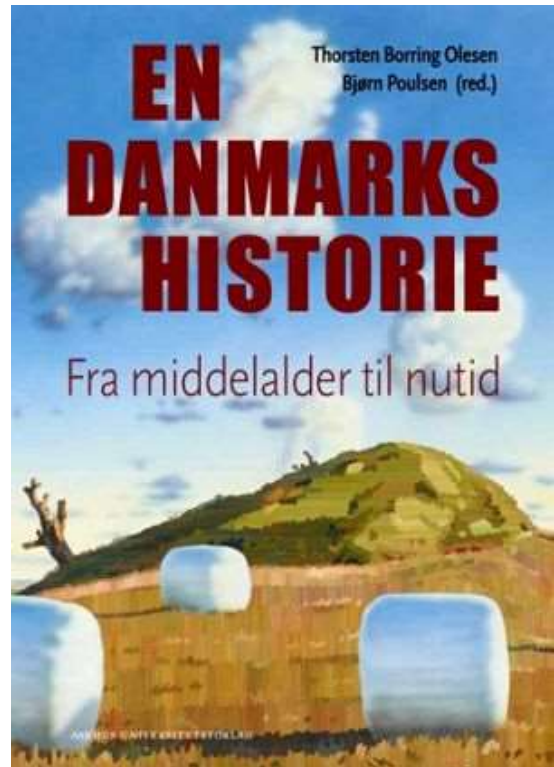
Det kollektive værk En Danmarkshistorie, som er redigeret af og skrevet af mine kolleger på afdelingen for historie og klassiske studier på Aarhus universitet, indgår i et online kursus i Danmarks historie. Bindet kan snildt stå alene, men det er en god ide, at bruge tid på at åbne den Pandoras æske af supplerende materialer og videobårne lektioner, som befinder sig på adressen danmarkshistorien.dk/ooc

Lad det være sagt med det samme, forfattere og redaktører hører til blandt nogle af de danske faghistorikere, som tidligst gav sig i kast med bred formidling, på Folkeuniversitetet og på hjemmesiden danmarkshistorien.dk. I 2020 havde den i omegnen af 4 millioner besøgende. Det forpligter, og det mærkes på viljen til at benytte den korte videos muligheder for introduktion, lange linjer og diskussion - og links til danmarkshistorien.dk's mange opslag. Det er i pagt med tiden - og med de studerende, som er vokset op med videoen og som dagligt deler dem med hinanden - og det er ganske underholdende og fagligt helt forsvarligt. Værkets billedside er tydeligvis valgt med omhu, her fortælles flere ekstra historier, som den om maleriet af den grundlovgivende rigsforsamling, hvor Orla Lehmann fik en fremtrædende placering, selvom han ikke var medlem. Men han delte nationalliberale sympatier med kunstneren Constantin Hansen og handelsmanden Alfred Hage, som betalte for maleriet. Han kom også med i baggrunden sammen med en række af kunstnerens private bekendte.

Som det fremgår, er jeg kollega med forfatterne, jeg har tilmed arbejdet tæt sammen med én af dem - og vi er ansat på det samme universitet. Jeg er på ingen måde ekspert i Danmarkshistorien, men har - som mange i min årgang af historikere - et spredt kendskab til dette og hint - og mere en fornemmelse for tid, end for tiden som sådan. Alligevel takkede jeg ja til at læse dette digre værk på 440 sider og til at bruge mindst tre timer på at se video - for til sidst at lade mig og min ægtefælle udfordre af de tilhørende quiz. Hvordan det endte, skal ikke afsløres her.

Jeg sagde ja, fordi jeg var nysgerrig på, hvilken Danmarkshistorie, som kunne give mening i et senmoderne, hyperkomplekst, globaliseret videnssamfund, og jeg var nysgerrig på den pædagogiske side af sagen. Kan man virkelig skrive en Danmarkshistorie, som kan engagere dagens unge (og ældre) og ikke opleves som uvedkommende udenadslære. Svaret er enkelt, det kan man. Men måske ikke helt, som jeg havde forestillet mig det, nemlig gennem en bred kulturhistorie - men gennem at snævre fokus ind til primært at handle om nationalstaten Danmarks tilblivelse og forandring.

På mange måder er bogens omslagsbind sigende for dens indhold. Et velkendt motiv, nemlig et sommerlandskab, oprindeligt malet af J. Th. Lundbye, før han faldt i 1. Slesvigske krig i 1848, omdannet til pixileret u-genkendelighed og med tre plastikindpakkede halmballer i forgrunden. Der rykkes lidt ved det kendte ved en blanding af synlige og usynlige greb. Hvor det usynlige karakteriserer teksten, idet læseren sjældent bliver gjort opmærksom på de valg, forfatterne har truffet, eller de nye fortællinger, de har udviklet, eller deres kritik af den eksisterende forskning, er der syn for sagn i flere af videoerne. Det fremgår således af introduktionsvideoen med værkets to redaktører, at periodiseringer er et must, hvis historien skal forstås - "til syvende og sidst er periodisering et pædagogisk redskab til at strukturere en broget virkelighed", hævder redaktør Bjørn Poulsen. Men det fremgår også, at uanset at perioder ikke står for fald, så står de til ændring. Væk er stenalder og ertebøllekultur, fortællingen tager



sin begyndelse i Vikingetiden med Jellingekongerne og det danske Nordsøimperium. Hvis det provokerer nogle, så kan andre måske løfte et øjenbryn over, at reformationsåret 1536 ikke i sig selv tillægges værdi, men indgår i perioden fra 1523 til 1660 under overskriften Reformation og magtstat. Et valg som harmonerer ganske godt med bestræbelserne på at se mere på processer, og det som leder frem til en begivenhed, fremfor at tage afsæt i begivenheden. Grundloven er forsvundet i det lange 19. århundrede fra 1814-1914, mens efterkrigstiden strækker sig fra 1945 helt frem til 1973. Perioder kan også få nye titler, som Verdenskrigsepoken fra 1914-1945 eller Globale tider om årene efter 1973.

Introduktionsvideoen sætter bogen og tingene på plads. Søren Mørchs Den sidste Danmarkshistorie, båret af en tro på, at nationalstaten stod for fald, fra 1996 er definitivt forældet. Overalt i og uden for Danmark har nationalismen vind i sejlene, og derfor er det godt at kende den danske nationalstats historie. At vide, at Danmark engang var et stort rige – og at landet i dag bedst kan karakteriseres som en "en lille nationalstat i Nord Europas periferi" (266) efter de successive tab af først Skåne, Halland og Blekinge (1658), dernæst Norge (1814), Holsten, Lauenborg og Slesvig (1864), frasalget af diverse kolonier, herunder de vestindiske øer, solgt til USA i 1917 for den svimlende sum af 25 millioner dollars hen over hovedet på indbyggerne, Islands og Færøernes løsrivelse i henholdsvis 1944 og 1948, og til sidst den gradvise indførelse af selvstyre i Grønland efter 1953. Det er godt at vide, at intet kommer af sig selv, men at krige har kostet død og ødelæggelse, at konger har der været mange af – og af forskellige støbning –, at fattigdom og social ulighed ikke er noget nyt – om end Danmark tilhører eliten af mindst ulige lande – og at det ikke er så længe siden, at landbruget var hovederhvervet.

Det er der alt sammen med vægt på strukturelle forhold, politik og økonomi – tilsat enkelte afsnit om kultur, primært den som kunne læses – mens musik, billedkunst eller andre kunstarter stort set glimrer ved deres fravær, på nær i det sidste afsnit, hvor den TV-bårne børnekultur er kommet med. Det er historien om Danmark, og i mindre grad om danskerne – selvom 'man kan møde danske kvinder og mænd i deres dagligdag i alle kapitlerne', som det hedder i forordet s. 10

Det er megen tekst og mange oplysninger og årstal. Som støtte for læseren findes en årstalsliste, regent- og statsministerliste, emne, person- og stedsregistre. Meget er nævnt, og så skulle man måske tro, at intet er glemt, men herom kan der nok herske delte meninger. Det gælder fx arbejderbevægelsen, som får begrænset omtale i kapitlet om det lange 19. århundrede, det gælder de koloniale aspekter af statens politik inden for helstatens egne grænser, fx fordanskningsprocesserne i Sønderjylland (både før tabet og efter Genforeningen, hvor de 6000 faldne 'danske' soldater heller ikke er kommet med) eller i Skåne. I og med at vægten ligger på det politiske, er der langt mellem omtaler af kvinders bidrag til Danmarkshistorien. Nina Bang er med – og tilmed på billede, desværre som karikatur (s. 306), ligesom kvinder og børns bidrag til husmandsbruget omtales, kvindernes voksende rolle i velfærdsstaten – som frontpersonale – er kommet med, og kampen for fri abort, rødstrømpebevægelsen og kvindeoprør i slutningen af 1960'erne. Men derimod ikke kampen for ligeløn eller de mange små trin, som førte frem mod kvindernes valgret i 1915. Et tredje tema, som måske kunne have været udnyttet bedre til at forklare det særlige ved det danske samfund, er uddannelse, og ikke mindst den nærmeste eksplosive vækst i uddannelser og uddannede siden 1970'erne. Igen med kvinderne i førertrøjen.

Tingene bliver fortalt i komprimeret tekst i højt tempo, uden noter og med håndfaste karakteristikker som beskrivelsen af dagens samfund, som et højhastighedssamfund, hvor 'alt kan foregå hvor som helst, bare det foregår hurtigere end i går' (374), eller den kradse omtale af 1920'ernes Venstre-regeringer, der i et tilbageblik "måtte tage sig ud som en svanesang for den gamle økonomiske liberalisme." (288) Introduktionen af begrebet samtidigheden af det u-samtidige til at fange de mange sammensatte politiske, sociale og kulturelle dagsordener, der var i spil i verdenskrigsepoken fra 1914-1945 giver helt bestemt også god mening. Velgørende er det at blive mindet om, at forestillingen om et folk, og hvad det indebar, var ganske forskellig afhængig af, om den blev formuleret af højskole(venstre), højrenationale kræfter eller af socialdemokraterne omkring år 1900. (s. 265)

Til gengæld har jeg det sværere med den "samtdiagnostik", som afrunder det sidste kapitel om Globale tider, hvor forfatterne helt fortrænger, at danskere fortsat kommer i mange forskellige udgaver og i stedet introducerer et kollektivt vi. Som i begejstring for EU klandrer regeringer for at have ført en "planløs Europapolitik" siden finanskrisen (s.415), og som i Mette Frederiksens regering finder et

modstykke til Venstre-regeringernes EU-skepsis. Intet synes mere diskutabelt. Corona har lært os, at det neo-nationale har fået fornyet styrke, også i Socialdemokratiet. Personligt havde jeg foretrukket, at historikerne havde holdt deres forudsigelser for sig selv.

Som det må være i et samleværk og uanset kompetente redaktører, er alle afsnit ikke lige veloplagte eller i stand til at overraske denne læser. De mange krige og årstal har det med at flyde sammen – og de finere nuancer fortaber sig, når læseren ikke tages (lidt) mere ved hånden. Det afhjælpes klart af videoerne, hvor den kontante fortællestil – og de friske fortolkninger og valg og fravalg bliver synlige og giver god mening. Afhængig af, hvem man er – om man er til det mere abstrakte eller til det mere konkrete, er det tilmed muligt at opleve reflekterende samtaler om centrale temaer, fra 9. april og besættelsen til digitaliseringen af Danmark. Den stil kunne man godt have brugt flere kræfter på. Helt skøn er også en tur med havnebussen i Københavns havn for at se på levn fra kolonitidens og den florissante handel. Flere af den slags guidede ture ud i historiens landskab ville også have været et plus.

Alt i alt er jeg vild med fortællestilen, overblikket og de kontante karakteristikker, men jeg savner flere røde tråde og måske og allermest savner jeg at møde de mennesker, der gjorde livet og historien. Enkelte dukker op hist og her, som magthaverne og deres håndlangere, hvad enten det nu er Hviderne i højmiddelalderen eller statsministre i nyere tid, men alle de andre, mænd og koner, store og små, er (stort set) fortrængt til historiens glemsel. Måske er det umuligt, når tiden er lang og siderne knappe, men alligevel. Valget er truffet, det er politik og økonomi, som dominerer – og det er i og for sig fint nok.

Hvem ringer om ikke klokkerne, så historien for? Det fremgår af indledningen, at bogen og alt tilbehør i udgangspunktet er rettet mod de historiestuderende, som på sigt skal forvalte Danmarkshistorien fra gymnasiets mange katedre. Rammer undervisningsmaterialet så målgruppen? Svært at sige, men mon ikke videoerne opnår en vis udbredelse, mens teksten måske mest læses for eksamens og pligtens skyld.

Blev jeg klogere, ja da, blev jeg underholdt, helt bestemt, og jeg blev imponeret over, at det kan lade sig gøre at koge Danmarkshistorien ned om end ikke til en magiterning, så til 440 sider. Jeg er med på, at der er tema og emner, som ikke nævnt, - og at dette ikke er den definitive udgave, men netop En Danmarkshistorie. Jeg er med på, at grebet kunne have været mindre stats- og politik orienteret, og jeg er med på, at nettets muligheder for at klikke sig rundt også for alvor har sat sit præg på formidlingen af Danmarkshistorien. Men jeg er ikke med på, at der tages med fløjlshandsker på 'integrationsprocesser' inden for hel – og siden nationalstatens rammer – og det er bestemt ikke ok, at Nina Bang for 117. gang skildres som en karikatur af en minister.

[Historie-online.dk, den 17. marts 2021]

← **Forrige artikel** (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/historie-og-topografi-11-11-11/trap-danmark-16-vejen-kolding-haderslev>)

SE RELATEREDE ARTIKLER



(<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/historie-og-topografi-11-11-11/bornholm-steder-og-mennesker>)
(<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/historie-og-topografi-11-11-11/kongeriget-danmarks-ordener-medaljer-og-haederstegn>) (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/historie-og-topografi-11-11-11/trap-danmark-19-odense>)